

Motion till riksdagen

1987/88:Ju38

av Ulla Pettersson (s)

med anledning av prop. 1987/88:138 om val av nämndemän, m. m.

Att vara nämndeman i allmän domstol eller förvaltningsdomstol tillhör de svåraste politiska uppdrag man kan få. Inte minst den senaste tidens debatt har påvisat behovet av att de personer som utsetts till dessa, för vår rättsordning så viktiga uppdrag, får det stöd och den information de behöver för att fullgöra sin uppgift.

I dag tillhandahåller domstolsverket kortfattade broschyrer på tjugotalet textsidor som enda information till nyvalda nämndemän i de olika domstolarna. Det förekommer kompletterande information främst genom nämndemännens egen organisation men några regler för detta finns inte.

Nämndemän förväntas inte besitta juridisk sakkunskap och det är inte heller deras uppgift. De anses främst stå för "allmän livserfarenhet och kännedom om skilda områden av det praktiska livet" som det heter i de ovan nämnda broschyrerna. För att kunna fylla denna roll behöver dock de förtroendevalda en mer ingående kunskap om vilka möjligheter, skyldigheter och rättigheter som man som lekman bland jurister har. Inte minst det juridiska språket kan vara svårt för den oinvidige att förstå. Nämndemännen måste kunna känna en sådan säkerhet i sin roll att de kan ta vara på de möjligheter till kompletteringar, preciseringar och förklaringar som faktiskt finns. Av särskild vikt är det att lekmännen får klart för sig var gränsdragningen mellan juristers och nämndemäns kompetens går.

Rättstradition och olika lagtolkningsmetoder bör också höra till det en person bör veta något om innan hon eller han sätts att döma över andra. I domstolsverkets broschyrer påpekas att man under själva överläggningen kan få information och kunskap om rättsregler om domstolens arbetssätt. Jag anser att nämndemännen har rätt att få denna kunskap *innan* de sätts i dömande position.

De förslag som i propositionen förs fram för att förbättra rekryteringen av nämndemän så att en bättre sammansättning av kåren uppnås är enligt min mening ändamålsenliga. De behöver dock kompletteras.

I dag består nämndemannakåren till 44 % av personer med samhällsvetenskapligt och administrativt arbete. Särskilt anmärkningsvärt är att denna grupp ökar sin andel medan andelen sysselsatta inom tillverkningsindustrin mellan 1980 och 1986 minskade från 6 % till 4 %.

En bidragande orsak till detta kan på goda grunder antas vara det komplicerade juridiska systemet och inte minst det språk som ofta förs bland

juridisk expertis. För att inte riskera att även i fortsättningen få en nämndemannakår dominerad av offentliganställda personer med teoretisk, administrativ bakgrund, ofta i arbetsledande ställning, bör de som kandiderar till sådana uppdrag kunna vara förvissade om att de också får den utbildning för uppdraget som behövs. Även ålders- och könsrepresentativiteten bör på detta sätt kunna förbättras.

För att komplettera den föreslagna lagregeln om att valförsamlingarna skall åläggas eftersträva en allsidig sammansättning av nämndemannakåren bör exempelvis en informationskampanj genomföras. Den bör dels rikta sig till allmänheten, dels till de politiska organisationerna. Detta borde rimligen vara en uppgift för domstolsverket.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående behovet av information och utbildning för nämndemän.

Stockholm den 8 april 1988

Ulla Pettersson (s)